

Dorcas

aan de slag met framing

door Lysanne van de Kamp

Ok, en nu?

1. Kennis delen: presentatie onderzoek.
2. Verdiepen: 2 [Dorcast](#)-afleveringen over framing met Mirjam Vossen.
3. Cases: analyseren van concrete verhalen.
4. Visie/beleid: hoe moet uit onze communicatie blijken wat ons mensbeeld en wereldbeeld is?

Visie/beleid

- Welke **richtlijnen** spreken we af? (Ethical Communication Guidelines)
- Hoe steken we **publiekscampagnes** wel/niet in?
- Welk **woordgebruik** willen we wel/niet? (kernteksten/schrijfwijzer)
- Hoe instrueren we **lokale collega's** als we hen vragen om verhalen op te halen? (template voor impactverhalen/inspiration sessions)
- Hoe zorgen we dat het onderwerp framing intern steeds meer gaat leven? ("**ambassadeurs**")

Analyseren concrete verhalen

Checklist positief-actieve boodschappen

1. Is de probleemschets kort en besteed het verhaal de meeste woorden aan de oplossing?
2. Laat het verhaal zien dat er nú al iets in beweging is?
3. Laat het verhaal zien dat mensen zélf aan verandering werken?
4. Geeft het verhaal voorbeelden van transformatie, bewustwording of verandering van mindset?
5. Vertelt het verhaal over mensen die uitdagingen aangaan en moeilijkheden overwinnen?
6. Is het beeld authentiek en laat het zien waar het verhaal over gaat?
7. Is het doel duidelijk en het plan concreet?
8. Vermeldt het verhaal – met voorbeelden en cijfers - wat er intussen is bereikt?

Checklist negatief-passieve boodschappen

1. Gaat het verhaal vooral over trieste omstandigheden en problemen?
2. Gaat het verhaal vooral over dingen die nog niet zijn gelukt?
3. Komt alleen de hulporganisatie in actie?
4. Hebben mensen een passieve rol en kunnen ze zelf niets aan hun situatie veranderen?
5. Schetst het verhaal een groot probleem waar het plan geen oplossing voor biedt?
6. Suggereert het verhaal dat de oplossing simpel is?
7. Ontbreken duidelijke resultaten en voorbeelden van wat er al is bereikt?
8. Komt het beeld van een foto-databank?

1. Navoi uit Tanzania

Een tweede mijl voor een tweede kans

Navoi is een prachtig meisje van 18 jaar, met enorm veel levenservaring voor haar leeftijd. Al ruim 10 jaar zijn we betrokken bij haar en bij de mensen om haar heen. Dankzij haar sponsor uit Nederland kon ze naar de basisschool en later ook naar de middelbare school. Ze is slim en veelbelovend. Elk jaar behoorde ze tot de top 10 van beste leerlingen van haar school. **Maar afgelopen jaar is ze plotseling gezakt voor haar toetsen. Ze ging niet over naar de volgende klas en dat betekent in Tanzania vaak dat je van school moet.**

Op bezoek in Tanzania

Samen met mijn Tanzaniaanse Dorcas-collega Joseph (sponsorcoördinator) bezoek ik Navoi in het huis van haar moeder. Ze woont in een landelijk gebied, net iets buiten de stad Arusha. Het huis bestaat eigenlijk uit 2 kleine ruimtes: een woonkamer en een slaapkamer. We strijken neer in een kale woonkamer waar een verdwaalde slinger hangt en 3 verdwaalde kippen scharrelen. De ruimte is rond 8 vierkante meter groot en is gevuld met 2 bankjes, 3 stoelen en een klein tafeltje: de hele inboedel van Navoi.

Een moeilijke tijd

Vanaf het allereerste moment dat we de kleine woonkamer binnenstappen, voel ik dat de sfeer beladen is. Het is direct aan Navoi af te zien dat ze in een moeilijke tijd zit. Het voelt niet goed om haar ernaar te vragen, alsof we in haar wonden gaan zitten prikken. Maar ze heeft ons zelf uitgenodigd, uit dankbaarheid voor onze steun. Dus het mag. En hoewel ze er enorm breekbaar uitziet, stralen haar ogen ongekende kracht uit.

'Hoe gaat het met je?'

Navoi haalt haar schouders op. Niet zo goed dus. Ze probeert haar tranen weg te knippen. Helemaal niet goed dus. Wat is er aan de hand? Navoi vertelt: 'Mijn vader overleed toen ik een baby was. Ik heb hem nooit gekend. Anderhalf jaar geleden overleed ook mijn moeder.' Ze vertelt hoe dit op zichzelf natuurlijk al heftig genoeg was, maar ook dat de timing niet slechter had gekund. 'Het gebeurde precies in de periode dat ik moest leren voor mijn toetsen. Door mijn rouwproces was ik niet in staat om te leren, waardoor ik zakte. Ik ben nu niet alleen mijn moeder verloren, maar ook mijn kans op een goede toekomst.'

Een goede buur...

Navoi staat er niet alleen voor. Naast haar zit haar tante, die bij haar in het huis van haar moeder is komen wonen. Navoi heeft emotioneel veel steun aan haar, maar haar tante heeft niet de middelen om voor Navoi te kunnen zorgen. Betrokken buren hebben de rol van pleegouders op zich genomen. 'Hoewel ik mijn eigen 4 kinderen nauwelijks kan voorzien van een dagelijkse maaltijd, heb ik me verbonden aan dit kind. Ik zal voor haar doen wat ik kan', zegt haar buurman. Als dat geen tweede mijl is!

... én een verre vriend

Ook vanuit Nederland willen we een tweede mijl gaan voor Navoi. Haar sponsor uit Nederland vertelt direct dat ze Navoi de komende jaren blijft steunen, zodat ze haar schooljaar opnieuw kan doen en haar school kan afmaken. Ook neemt zij zich direct voor om Navoi te schrijven en haar een hart onder de riem te steken.

Ook ik bemoedig Navoi: 'Je hebt helemaal niet gefaald, lieve meid. Ik zou ook gezakt zijn als mijn moeder was overleden tijdens mijn examens. Iedereen heeft soms een tweede kans nodig. Gelooft mij maar, jij gaat een goede toekomst tegemoet.'

Future for children

Sponsorcoördinator Joseph legt uit waarom we bij kindsporsoring niet alleen naar het kind zelf kijken, maar ook naar de omgeving van het kind:

'We kijken naar de lange termijn en naar het gewenste eindresultaat. Ons einddoel is dat gemeenschappen uiteindelijk voor zichzelf kunnen zorgen. Wij zijn alleen aanwezig op de plekken waar dat nog niet lukt. We hopen natuurlijk dat het op een bepaald moment wel lukt, zodat wij overbodig zijn. Daar werken we naartoe door te kijken hoe we de gemeenschap als geheel kunnen verbeteren.

Als we alleen de schoolkosten van kinderen zouden betalen, zou dat voor iemand zoals Navoi betekenen dat ze na elke schooldag thuiskomt in een heel verdrietige situatie: haar tante die haar niets kan bieden, haar pleegvader die niet genoeg te eten heeft... Als we nu tegelijkertijd gaan kijken naar de mogelijkheden van haar omgeving, zien we dat we op een indirecte manier veel meer voor Navoi kunnen betekenen.

Zo hebben we aan de pleegvader van Navoi gevraagd hoe we hem kunnen ondersteunen in de zorg voor Navoi en zijn eigen gezin. Hij vertelt dat de moeder van Navoi landbouwgrond heeft nagelaten aan Navoi. Hij is bereid om, zolang Navoi op school zit, voedsel te verbouwen op deze grond. Zo kan hij voor meer eten zorgen én misschien zelfs een deel van de opbrengst verkopen om een hoger inkomen te krijgen. Hij volgt nu trainingen bij Dorcas om zijn landbouwproductie te vergroten en zijn ondernemersvaardigheden te verbeteren. Van het geld dat hij verdient, belooft hij net zo goed voor Navoi te zorgen als voor zijn eigen kinderen.

Het voordeel deze aanpak is dat een kind niet terug bij af is op het moment dat de hulp stopt, want dat kan ook onverwachts gebeuren. Bijvoorbeeld als een Nederlandse sponsor besluit te stoppen of als wij door omstandigheden weg moeten uit een bepaald gebied. Als het goed is, zijn de omstandigheden van de omgeving van het kind dan verbeterd, zodat betrokken vrienden en familieleden hopelijk niet meer (of in ieder geval minder) afhankelijk zijn van onze hulp.'

Joseph Kumwembe, sponsorcoördinator Tanzania

Joseph straalt wanneer hij hierover vertelt. 'Ik ben hier echt enthousiast over. Ik geloof er 100 procent in. En ik zie dagelijks dat het werkt!'

Ook een kind sponsoren? We kennen een heleboel kinderen die zonder hulp niet naar school kunnen! Klik hier om hen te ontmoeten.

[Klik hier om het verhaal te lezen.](#)

1. Analyse

- 29% = aanleiding/probleem; 60% = oplossing/impact; 11% = neutraal.
- Bij Navoizelf zit (nog) geen **transformatie**. Zij is niet de **change agent**. Haar buurman wel. Die had verder uitgediept kunnen worden.
- Het **personage** is wel uitgebreid uitgewerkt en komt tot leven, maar te veel als slachtoffer.
- Te trieste **sfeer** door woordkeuze: kale muren, verdwaalde slinger, etc.
- **Jargon**: 'gewenst eindresultaat' en 'gemeenschap ontwikkelen'...
- Mooi: **Dorcac-identiteit** blijkt al uit de zin: 'al ruim 10 jaar betrokken'
- Doel, plan en call-to-action zijn **concreet en duidelijk**.

Conclusie: dit verhaal is **negatief passiverend**. Kan gemakkelijk activerend gemaakt worden door meer hoop en transformatie toe te voegen.

2. Menstrual Hygiene Management

Ongesteld in Afrika

Vrouwen onder elkaar: heb jij ook wel eens meegemaakt dat je tijdens de bloederigste dag van je ongesteldheid de hele dag op pad bent, maar tampons of maandverband bent vergeten? Dat je in toiletten spiekt of er misschien iets bruikbaar ligt, maar niets anders vindt dan velletjes wc-papier? I've been there. Maar na mijn reis naar Tanzania kan ik je één ding beloven: het kan erger.

Vriendschap

In maart 2019 ben ik in Handeni (Tanzania) om vriendschap te sluiten met 8 meiden tussen de 14 en de 19 jaar. Zij zijn door hun docenten geselecteerd als rolmodel om bewustwording te creëren over menstruatie. De reden? De scholen in Handeni zijn een hel voor de menstruerende meisjes. Er zijn geen toiletten, geen privéruimtes om je om te kleden en geen prullenbakken om gebruikt materiaal weg te gooien. Ook is nergens water om je te wassen. Alleen maar overvolle klaslokalen en grote binnenplaatsen. Je kunt je nergens verstoppen om eventjes onder je rok te gluren of alles nog goed gaat.

Handeni, Tanzania

Handeni is een gebied in het noordoosten van Tanzania. Er wonen rond de 400.000 mensen. Het overgrote gedeelte van de bevolking woont in huisjes die gemaakt zijn van takken en modder. De daken bestaan uit gras of riet en zijn zo lek als een zeef. Sinds 2009 is Dorcas actief in Handeni. We begonnen er met het bouwen van betonnen huisjes, en toen ontdekten we dat er nog veel meer nood is. Een van die problemen is dat slechts de helft van de meisjes elke dag op school verschijnt. En dat terwijl iedereen het hier als een enorm voorrecht ziet om überhaupt naar school te kunnen. Hoe kan dat?

Menstruatiecyclus

"We wisten niet dat menstrueren een cyclus is. We dachten dat we op elk moment konden gaan bloeden. Je schaamt je zo ontzettend als dat op school gebeurt. Sommige meiden die dat meemaken durven zich daarna wekenlang niet te vertonen."

١٩١٩ (19)

Sinds 2018 krijgen alle jongens en meisjes op 25 primaire en secundaire scholen in Handeni voorlichting over menstruatie. Het scheelt voor de meisjes dat zij nu weten wanneer ze hun menstruatie weer kunnen verwachten. Tegelijkertijd levert dat een nieuw probleem op: ze komen niet meer naar school als ze (bijna) ongesteld worden.

Schaamte

Christina werkt voor Dorcas in Tanzania als programmacoördinator Menstrual Hygiene Management. Ze legt uit waarom geen enkel meisje haar ongesteldheid als smoes gebruikt om te spijbelen.

"Zonder diploma heb je in dit gebied geen hoop op een goede toekomst. Dat weet iedereen. Alle scholieren zien het als een voorrecht om op school te zitten. Maar naast het feit dat meisjes zich te ziek kunnen voelen door hun ongesteldheid, is het verschrikkelijk beschamend om ongesteld te zijn op school... Het gaat zo vaak mis... De meeste meisjes zien het gewoon écht niet zitten om dat risico te lopen."

Alternatief maandverband

De meeste ouders in Handeni kunnen geen maandverband en zelfs geen onderbroeken voor hun dochters betalen. In plaats daarvan krijgen de meisjes een kanga (kledingstuk) die ze om hun middel en tussen hun benen kunnen knopen onder hun schooluniform.

Maar... een kanga houdt nauwelijks meer bloed tegen dan een onderbroek, waardoor de meisjes erg snel doorlekken. Daarnaast moeten veel meisjes een behoorlijk eind lopen naar school. De kanga schuurt tijdens het lopen tegen hun bovenbenen, waardoor wonden ontstaan. Het derde – en misschien wel ergste – probleem is de stank. De meisjes die moedig genoeg zijn om op school te komen opdagen, proberen zo veel mogelijk uit de buurt van anderen te blijven. Ze zonderen zich af, spelen niet mee en schamen zich voor zichzelf. Ook presteren ze slechter doordat ze niet mee durven te doen en onzeker zijn.

"Soms zien de jongens dat een meisje is doorgelekt. Sommige jongens zijn lief en knopen hun trui dan om de middel van het meisje, zodat het bloed niet langer te zien is. Andere jongens zeggen niets tegen het meisje, maar roepen hun vrienden en lachen haar dan met z'n allen uit."

١٩١٩ (19)

Taboe

Tot voor kort was praten over deze problemen onmogelijk. Menstruatie is een groot taboe in Handeni. Met je vader of een mannelijke leraar praat je er sowieso niet over. Moeders merken het natuurlijk vanzelf, maar ook zij reageren niet altijd even positief.

"Toen ik op mijn twaalfde voor de eerste keer ongesteld werd, wist ik niet wat er aan de hand was. Ik dacht: misschien ben ik ziek. Ik was bang. De maand erna vond mijn moeder het bloed in mijn rok. Ze riep me bij zich, en zei: "Vanaf nu ben je volwassen. Let erop dat je niet meer met jongens speelt of praat, want dan kun je zwanger worden."

١٩١٩ (14)

"Ik wist al wat menstrueren was, dus ik vertelde het aan mijn moeder toen het voor de eerste keer was gebeurd. Ze zei dat ze me niet geloofde. Om het te bewijzen, liet ik het bloed zien in de rok van mijn schooluniform. Toen zei ze dat ik me vast had geschaafd tijdens het spelen."

١٩١٩ (19)

Rolmodel

De 8 meiden die ik ontmoet, zijn geselecteerd als rolmodel op hun school en in hun eigen omgeving. Zij hebben sinds kort allemaal een paar exemplaren van de 'AfriPad': wasbaar maandverband dat hem 6 tot 8 uur beschermt tegen doorlekken. Ze zijn er lyrisch over.

Mwanahawa (14) vertelt dat ze graag beroemd wil worden, zodat ze op tv komt en een grote groep mensen kan bereiken. Ik vraag haar wat ze op tv zou zeggen. Direct begint ze een speech: "Als je ongesteld wordt, hoef je niet bang te zijn. Het is normaal. Je mag zelfs trots zijn. Je bent nu een vrouw." Ze denkt even na wat ze nog meer wil zeggen en vervolgt dan: "Ik wil graag AfriPad aanbevelen. Je kunt het de hele schooldag aanhouden zonder door te lekken. Thuis kun je het uitwassen, zodat je het de volgende dag weer opnieuw kunt gebruiken." Ze knikt tevreden en eindigt haar presentatie met: "En vergeet niet om jezelf elke dag te wassen. Bedankt voor het luisteren."

Lange termijn

- Dorcas werkt in Handeni op 25 scholen aan verbeteringen:
- De scholen krijgen ruime wc-hokjes, waarin de meiden zich kunnen verschonen.
- Zo veel mogelijk meiden krijgen AfriPad: wasbaar maandverband.
- Alle docenten hebben wegwerpmaandverband bij zich, waar meiden te allen tijde om kunnen vragen.
- De scholen krijgen prullenbakken, waarin de meiden gebruikte materialen kunnen weggoien.
- Op de scholen komen watertanks die regenwater opvangen, zodat de meiden zich kunnen wassen.
- Alle scholieren krijgen educatie over menstruatie, zodat er meer bewustwording ontstaat.
- We leiden 3 docenten per school op om goede voorlichting te geven aan alle leerlingen.
- We voeren een theaterstuk op alle scholen op om bewustwording te creëren en om het onderwerp bespreekbaarder te maken.

Betrokken blijven bij deze meiden?

Wil je een bijdrage leveren aan dit programma? Doneer dan aan Tanzania. Ontzettend bedankt!

[Klik hier om het verhaal te lezen.](#)

2. Analyse

- 59% = aanleiding/probleem; 31% = oplossing/impact; 10% = neutraal.
- Dit verhaal **scoort** online opvallend goed, wordt vaak organisch gevonden.
- Het probleem **raakt** je, als vrouw kun je je **identificeren, persoonlijk** geschreven.
- **Local power!** De meiden zijn zelf aan het woord en stralen veel kracht uit.
- **Concreet** onderwerp, goed onderbouwd, **duidelijk** doel en plan en overtuigende call-to-action.
- De **urgentie** is hoog, probleem is **behapbaar**, oplossing is **overtuigend** en niet te simpel.
- Wat nog ontbreekt: wat is de taak van die meisjes als rolmodel? Wat hebben ze tot nu toe **bereikt**? En komen meiden daadwerkelijk terug naar school? Wat willen wij in de toekomst nog bereiken?

Conclusie: dit verhaal is positief activerend.

3. Honey Chains in Kenia

Voiceover Kenia honey chain project

Op het Keniaanse platteland zijn veel mensen afhankelijk van hun eigen oogst. **Helaas zijn de weersomstandigheden hier tegenwoordig veel minder voorspelbaar dan vroeger.** Door **klimaatverandering leiden lange periodes van droogte tot mislukte oogsten.** Via ons Value Chain-programma leren Keniaanse boeren hoe zij producten kunnen telen of produceren die minder afhankelijk zijn van regen.

Een mooi voorbeeld is honing. Naar honing is veel vraag en weinig aanbod. Dit betekent dat er veel honing op de markt gebracht kan worden én dat imkers hier een goede prijs voor kunnen krijgen.

‘Mijn naam is Dominic. Ik ben de coördinator van dit Value Chain-programma in Kenia.’
‘Traditioneel gezien was bijenhouden iets voor oudere mannen. Met onze moderne bijenkorven maken we het ook geschikt voor vrouwen, ouderen en mensen met een beperking. Op deze manier werken we aan de inclusie van kwetsbare mensen in onze lokale gemeenschappen.’

We selecteren dus kwetsbare mensen uit de gemeenschap en betrekken hen bij het productieproces. Bij dit productieproces komt best veel kijken! Naast de imkers zelf levert het werk op voor onder andere:

- timmermannen die moderne bijenkorven maken;
- boeren die bloemen en gewassen verbouwen waar bijen op afkomen;
- mensen die restproducten – zoals bijenwas – verwerken en verkopen;
- mensen die de etiketten op onze flesjes plakken;
- en ga zo nog maar even door...!

Door het Value Chain-programma verdienen al deze mensen een hoger inkomen, waardoor hun levensomstandigheden aanzienlijk zijn verbeterd. Ook worden deze kwetsbare mensen in hun lokale gemeenschap een rolmodel, omdat zij aan hun burens laten zien dat je een inkomen kunt verdienen door ondernemend te zijn en te werken aan innovatieve en duurzame oplossingen.

‘Mijn naam is Regina. Ik ben rond het jaar 2000 begonnen als imker, samen met mijn man.’
‘Dat was lastig zonder kennis. Nu ik de trainingen van Dorcas gevolgd heb, is onze honingproductie omhoog gegaan en weet ik hoe ik de honing beter kan oogsten. De kwaliteit van de honing is beter geworden en hierdoor krijg ik een hogere prijs. Ook heb ik er baat bij dat we de marketing van dit product samen doen als corporatie. Hierdoor is onze afzetmarkt enorm gegroeid.’

‘Vroeger was bijenhouden erg gevaarlijk. Mannen moesten in de bomen klimmen, en vielen er regelmatig uit als ze gestoken werden. De moderne bijenkorven hangen dichtbij de grond, waardoor we niet meer in de bomen hoeven te klimmen. Hierdoor is bijenhouden ook toegankelijk geworden voor vrouwen. Daar ben ik blij om, want ik vind het heel leuk om imker te zijn.’

‘Ons inkomen als gezin is nu hoger. We hebben een beter huis kunnen bouwen, geiten kunnen kopen en andere activiteiten kunnen verrichten waardoor onze levensomstandigheden zijn verbeterd.’

‘Naast de honing zelf, verwerken we ook alle restproducten. We verkopen bijvoorbeeld bijenwas aan bedrijven die er kaarsen en body crème van maken.’ ‘We laten niets van het honingproduct verloren gaan. We gaan voor “zero waste”!’

[Klik hier om het filmpje te bekijken.](#)

3. Analyse

- 11% = aanleiding/probleem; 80% = oplossing/impact; 9% = neutraal.
- Het is een heel positief verhaal, waar **veel impact** uit blijkt. Als kijker krijg je er energie van!
- De **aanleiding** en context zou wat meer aandacht kunnen krijgen. Iets meer rode zinnen dus voor meer urgentie. Wat betekent het in Tanzania als je oogst mislukt is?
- Te veel **jargon**. Ook 'kwetsbare mensen' heroverwogen.
- Als lezer heb je niet het idee dat het nog nodig is om betrokken te raken.

Conclusie: dit verhaal is positief passiverend. Het kan activerend gemaakt worden door toe te voegen wat er nog meer nodig is + een call to action.

"Eindoordeel" ;-)

Negatief + activerend	Positief + activerend
	Menstrual Hygiene
Negatief + passiverend	Positief + passiverend
Navoi Zhaneta	Honey Value Chain Idai Oxana

Learned lessons to remember

- **Energie** in de tekst brengen. Beeldend schrijven, als in een film.
- Welke setting creëer je op **woordniveau**?
- Als je iemand citeert: meer spreektaal en géén **jargon**.
- Combi van 'wat is er al **bereikt**' en 'wat is er nog **nodig**'.
- Wie brengt transformatie? Dit hoeft niet altijd de projectdeelnemer te zijn. Komt de '**change agent**' (niet Dorcas) voldoende aan bod?
- Waaruit blijkt de **identiteit** van Dorcas? Bijvoorbeeld structurele oplossingen, lange termijn aanwezigheid, dat soort dingen.
- **Lees je verhaal terug** en gebruik de checklist. Is het activerend?

Uitdagingen ...

1. Hoe zorg je ervoor dat je allemaal **op één lijn zit**?
2. Ook verschillende doelgroepen hebben hun eigen wereldbeeld. In hoeverre willen we **bij hen aansluiten**?
3. Het blijft een zoektocht **hoeveel urgentie** (= ellende) je kan/mag/wil toevoegen en wat dat oplevert.

Breakout rooms (15 minuten)

- Hoe ziet de "framingzoektocht" van jouw organisatie eruit?
- (Hoe) gaan jullie om met het spanningsveld tussen ellende en hoop?

Leuk als er straks 1 of 2 organisaties zijn die hun verhaal willen toelichten!

